

Policijska dejavnost v Sloveniji – analiza razvoja dejavnosti in njenega raziskovanja

Branko Lobnikar,¹ Maja Modic,² Andrej Sotlar³

Namen prispevka je pregled raziskovalne dejavnosti policije in policijske dejavnosti v Sloveniji. Na začetku prispevka avtorji opozorijo na spremembe, ki so se zgodile v zadnjih dveh desetletjih z vidika razumevanja vloge policije in policijske dejavnosti v sodobnih družbah. Policija je vedno bolj pridobivala status profesije, policijska dejavnost pa značilnosti na znanju utemeljene aktivnosti. Avtorji zato prispevek pričnejo z opredelitvijo policijskih ved kot področja proučevanja policije in policijske dejavnosti v sodobni družbi. Temu sledi analiza proučevanja policije in policijske dejavnosti z vidika pregleda korpusa publikacij na to temo. V ta namen so avtorji naredili analizo dostopnih virov v slovenskem jeziku s pomočjo dveh ključnih besed: »policija« in »policijska dejavnost«. V zadnjem delu so povzete nekatere raziskave na temo policijske dejavnosti v Sloveniji. Avtorji prispevek zaključijo z opisom pomena periodičnih publikacij za razvoj raziskovanja policijske dejavnosti (in policijskega dela) v Sloveniji.

Ključne besede: policija, raziskave, Slovenija, profesionalizacija, znanje

UDK: 351.741(497.4)

1 Uvod

Splošno sprejete opredelitve policijske dejavnosti (angl. *policing*) ni (Manning, 2012). Policijska dejavnost v ožjem pomenu besede lahko opisuje dejavnosti, ki jih opravlja policija kot organizacija, v ta okvir pa lahko prištevamo tudi dejavnosti širše družbene regulacije, ki upravljajo vsakdanje življenje. Modic, Lobnikar in Dvojmoč (2014) policijsko dejavnost v sodobni družbi opredelijo kot dejavnosti oziroma procese, ki jih izvajajo profesionalci znotraj mnogoterih organizacij (gre za profesionalno izvajanje določenih dejavnosti) in/ali posamezniki v skupnosti. Policijsko dejavnost tako izvajajo državni uslužbenci s širokimi pooblastili za preprečevanje in preiskovanje kriminalitete ter vzpostavljanje in vzdrževanje javnega reda v okviru organizacije, ki jo najpogosteje imenujemo (državna) policija. Poleg policistov lahko policijsko dejavnost izvajajo tudi drugi (državni) uslužbenci na lokalni in državni ravni, katerih primarne naloge spadajo na področje policijske dejavnosti (na primer določene naloge carine, agencije za preprečevanje pranja denarja, obveščevalno-var-

nostnih služb s policijskimi pooblastili, vojaške in pravosodne policije in podobno). Policijska dejavnost se izvaja tudi na ravni lokalne samouprave (na primer naloge občinskih redarstev), v okviru izvajanja gospodarske dejavnosti (izrazit primer tovrstne oblike policijske dejavnosti je nadzorstvo, ki ga izvajajo zasebnovarnostna podjetja, sem sodi tudi detektivska dejavnost ter varnostno svetovanje), policijsko dejavnost pa izvajajo tudi posamezniki, organizirani v neformalne mreže za izvajanje socialnega nadzora (takšen primer je na primer izvajanje nadzora v stanovanjskih soseskah). Nekateri avtorji uvrščajo na področje policijske dejavnosti tudi nadzorovanje s pomočjo tehničnih sredstev (CCTV – video nadzor javnih prostorov), omeniti pa je treba tudi zagotavljanje varnosti z oblikovanjem bivalnega okolja, ko s pomočjo arhitekture prostora zagotavljamo samovarovan prostor (Modic et al., 2014). Jones in Newburn (1998) opredeljujeta policijsko dejavnost kot organizirano obliko vzdrževanja reda in miru, uveljavljanja zakonov, preiskovanja in preprečevanja kriminalitete ter drugih oblik preiskovanja in s tem povezanega zbiranja informacij, ki (lahko) vključuje zavestno uporabo moči, in jo izvajajo posamezniki in/ali organizacije, kjer so takšne dejavnosti zaposlenih v tej organizaciji in tudi drugih ljudi razumljene kot osrednja dejavnost oziroma bistvo obstoja tovrstne organizacije. Čeprav smo ugotovili, da lahko policijsko dejavnost izvajajo različne institucije, pa se bomo v analizi v nadaljevanju omejili na policijsko dejavnost v okviru delovanja državne policije v Sloveniji.

V zadnjih desetletjih postaja policijska dejavnost vse bolj na znanju temelječa dejavnost (npr. pospešeno uvajanje in-

¹ Dr. Branko Lobnikar, izredni profesor za varnostne vede na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija.
E-pošta: branko.lobnikar@fvv.uni-mb.si

² Dr. Maja Modic, docentka za varnostne vede na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija.
E-pošta: maja.modic@fvv.uni-mb.si

³ Dr. Andrej Sotlar, izredni profesor za varnostne vede na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija.
E-pošta: andrej.sotlar@fvv.uni-mb.si

formacijsko-komunikacijske tehnologije in digitalizacija policijske dejavnosti (Hacin in Eman, 2016), uporaba GIS za kartiranje kriminalnih žarišč (Eman, Györköös, Lukman in Meško, 2013), uporaba DNK za preiskovanje kaznivih dejanj, uveljavljanje kriminalistične obveščevalne dejavnosti, na dokazih utemeljeni pristopi uveljavljanja javnega reda in miru, na znanju temelječe policijsko delo v skupnostih ipd.). Policija zaradi uporabe znanja pri svojem delu, podprtih z višanjem izobrazbenih standardov in potrebnih kompetenc za policiste, bistveno spreminja naravo policijskega dela in prvič v zgodovini se policijsko delo lahko primerja z razvitimi profesijami.⁴ Pečar (1993) je v razpravi o razvoju policije od poklica k profesiji poudaril, da policijsko profesijo tvori kombinacija etičnih standardov in znanja ter usposobljenosti policistov. Tako je ustrezno raven profesije mogoče doseči le z nenehnim vplivanjem na poklicni lik policista, s poklicno integracijo, določenim konceptom usposabljanja, z usklajevanjem različnih vidikov izobraževanja in stalno revizijo. Eden od kazalnikov razvoja policije v Sloveniji v smeri sodobne mlade profesije je tudi njena odprtost za raziskave. Raziskave imajo dvojno naravo – po eni strani gre za raziskave o policiji, po drugi strani pa za raziskave za potrebe policije. Tako prve kot druge so mogoče le v institucionalnem okolju, kjer je znanje prepoznano kot pomemben element za doseganje organizacijske uspešnosti. To pa je možno le ob predpostavki, da je policijska dejavnost utemeljena na znanju (in znanosti). Zato v nadaljevanju na kratko povzemamo nekatere ugotovitve Agencije EU za policijsko usposabljanje – CEPOL (The European Union Agency for Law Enforcement Training) o razvoju policijskih ved.

2 Razvoj vede o policijski dejavnosti

Leta 2007 je mednarodna skupina strokovnjakov v okviru CEPOL pripravila poročilo⁵ o možnostih razvoja policijskih ved v Evropi (Jaschke, Björgo, del Barrio Romero, Kwanten,

⁴ Za razvite profesije je značilno, da gre za poklice, ki imajo nesporen primat na določenem področju in jim ta status priznavata tako strokovna kot laična javnost, pripadniki profesije pa nastopajo nasproti državi in javnosti avtonomno ter strokovno avtoritativno. Razvitost profesij se meri preko prisotnosti in razvitosti dimenzij, kot so vrsta in čas izobraževanja, zakonska zaščitenost profesije, prisotnost profesije v javnosti, obstoj profesionalnih združenj in glasil, obstoj profesionalne etike idr. (Sotlar, 1998).

⁵ Hans-Gerd Jaschke, Tore Björgö, Francisco del Barrio Romero, Cees Kwanten, Robin Mawby in Milan Pagon (2007), člani projektne skupine, ki je proučevala evropski pristop k policijskim vedam, so pripravili poročilo z naslovom *Perspectives of Police Science in Europe*. Celotno besedilo je na voljo na spletnem mestu https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/website/Research_Science/PGEAPS_Final_Report.pdf

Mawby in Pagon, 2007). V svoji analizi so opredelili povezave med znanostjo, raziskovanjem, izobraževanjem in usposabljanjem na področju policijske dejavnosti. V nadaljevanju povzemamo glavne ugotovitve njihovega poročila. Avtorji ugotavljajo, da čeprav izraz *policijske vede* ni splošno razširjen v sodobnih družbenih vedah, imajo te dolgoletno tradicijo. V 18. stoletju so policijske vede v nemškem prostoru (nem. *Polizeiwissenschaft*) obravnavale delovanje vlade – to je bil široko zasnovan program, ki je obsegal skoraj vse naloge vlade. Tako kot francoska beseda »Police« je tudi nemška beseda »Polizei« pomenila vrsto vladnih dejavnosti že pred obstojem policijskih organov za izvajanje te dejavnosti. Izvorni pomen besede, ki sega v 15. stoletje, je pomenil vlado ali upravo, čeprav se je uporabljal predvsem v smislu ohranjanja reda in mira ter preprečevanja javnih uporov (Jaschke, 2008). V 18. in 19. stoletju so študije o policiji postale akademska veda in so se izvajale (sicer precej praktično usmerjeno) na univerzah po zgledu Prusije (Jaschke et al., 2007). Od sedemdesetih let 20. stoletja naprej se je v večini evropskih držav razvilo empirično raziskovanje področja policije in policijske dejavnosti, ki je zajemalo tako proučevanje policije kot raziskave na področju policije.

Policijska dejavnost vse bolj postaja dejavnost, ki se opira na znanje. Visoki policijski uradniki in policisti potrebujejo vedno več izobraževanja in znanja o policijski dejavnosti in izzivih, s katerimi se spopadajo policisti. Pri tem pa je bilo proučevanje policije in policijske dejavnosti ves čas večdisciplinarno. Sestavni del teh pristopov so bili uporaba kriminalistike pri policijskem delu, proučevanje policijskega dela v skupnosti in na reševanju problemov utemeljenega policijskega dela, vključevanje kriminoloških vsebin v razumevanje policijske dejavnosti (na primer teorije razbitih oken ali o socialnem delu, ki ga opravljajo policisti), pa vse do kriminalistične obveščevalne dejavnosti. Temu velja dodati še proučevanje organizacije in upravljanje policije (policijski menedžment) ter razumevanje policije (policijska subkultura). Jaschke in sodelavci (2007) so policijske vede opredelili kot znanstvene študije o policiji kot instituciji in o policijski dejavnosti kot procesu. Opredelili so jo kot uporabno vedo, ki združuje metode in teme sorodnih ved znotraj področja policijske dejavnosti, prav tako pa vključuje spoznanja o naravi policijskega dela in upošteva zunanje vplive na zagotavljanje reda in miru ter na samo policijsko dejavnost. Policijske vede tako težijo k znanju in razlagajo dejstva o dejanski policijski dejavnosti. Policijske vede kot multidisciplinarna veda tako naslavlja akademski svet policijskega raziskovanja in policijske strokovnjake, ki sodelujejo v usposabljanju in izobraževanju policistov. Ključno za razvoj policijskih ved je policijsko izobraževanje in usposabljanje. Bolonjski proces je močno vplival na univerzitetni sistem v Evropi: bolonjski dodiplomski in magistrski študijski program sta zamenjala tradicionalne štu-

dijske programe. V marsikaterih državah članicah Evropske unije se tudi policijsko izobraževanje in usposabljanje prilagajata bolonjskemu procesu, saj lahko dobro desetletje po študiji v okviru CEPOL (Jaschke et al., 2007) ugotovimo, da je bolonjski sistem preplaval tudi evropske policijske akademije. Policijske vede so pomembne tako za izobraževanje kot usposabljanje policistov. Tisto, kar policijske vede povezuje s policijskim izobraževanjem, so vsebina (teme policijskega izobraževanja), metodologija (metode raziskovanja in reševanja težav) in intelektualni razvoj (kritično razmišljanje). Študenti naj bi znali posploševati, zaznati odnose in biti učinkoviti v novih razmerah, ki jih ni mogoče povsem predvideti ali opredeliti. Ob tem pa tudi policijskega usposabljanja, ki temelji na izkušnjah, veščinah in primerih dobrih praks, nikakor ne gre izključiti iz policijskih ved. V sodobni družbi, ki temelji na znanju, tudi veščine temeljijo na znanosti in raziskovanju. Bolonjski proces je tako ponudil splošen okvir za razvoj policijskih ved, čeprav je v praksi ostal tihi konsenz o nadaljnji uporabi termina »policijske študije« (angl. *police studies*), dokler se ne poveča korpus »policijskih« znanstvenih del.

Policijske vede ustvarjajo znanje, ki ga potrebujejo policijski vodje in policisti za svoje delo. Ponujajo tudi znanje za delovanje v okviru demokratične družbe: za spremljanje policijskega dela in sodelovanje v policijski dejavnosti. Bistvo evropskega pristopa k policijskim vedam je primerjava struktur, policijskih filozofij, delovnih postopkov in študij primerov (Jaschke, 2008). S primerjalnim pristopom postanejo policijske vede mednarodna ali evropsko usmerjena veda, ključna za razumevanje in pojasnjevanje policijske dejavnosti v Evropi. Teh vsebin namreč ni mogoče razumeti brez primerjalnega vidika. Drug namen izhaja iz praktičnih potreb. Primerjalna analiza pomeni učenje s primerjavo. Pred dobrim desetletjem so avtorji svoje ugotovitve strnili v misel, da je prihodnost policijskih ved v Evropi odvisna tako od dejavnosti v akademskem kot v policijskem svetu (Jaschke, 2008). S tem so poudarili soodvisnost na področju razvoja policijskih ved: gre za partnersko součinkovanje akademskega sveta in policije kot institucije. Na področju razvoja ved pa je temeljna in ključna dejavnost prav raziskovanje. Zato si bomo v nadaljevanju pogledali, kako je raziskovanje policije in policijske dejavnosti potekalo v slovenskem kulturnem okolju.

3 Policija in policijska dejavnost kot predmet proučevanja

Policija in policijska dejavnost sta bili skozi zgodovino zanimivo področje proučevanja. V nadaljevanju si bomo najprej ogledali, kako se je razvijal interes za proučevanje policijske dejavnosti in policije v slovenskem jezikovnem področju. Če v sistem COBISS+ vpišemo geslo »policija«,

dobimo več kot 10.000 zadetkov v slovenskem jeziku. Večina publikacij je sicer vezana na področje znanstvenega in strokovnega proučevanja policije, vendar ne izključno; na temo policije je v slovenskem jeziku napisanih tudi 268 romanov. Najstarejši dokument, ki ga je mogoče dobiti v Sloveniji na ključno besedo »policija«, sega kar v leto 1577 v avtorstvu avstrijskega nadvojvode Karla II.⁶ Na temo policije je bil tako vsako leto napisan kakšen prispevek ali drug dokument, v večini je šlo za navodila ali pravila, se pa objavljane razmahne v drugi polovici osemdesetih let 20. stoletja, in skokovito naraste po osamosvojitvi Slovenije. Slednje seveda sovпада s spremembo političnega in družbenega sistema v Sloveniji, s čimer se je spremenil tudi odnos do policije in načina izvajanja policijske dejavnosti. Če iskanje zožimo na članke, ki po definiciji pomenijo osnovni nosilec znanstvene in strokovne publicistike, pa lahko ugotovimo, da je bilo pred letom 1986 na to temo napisanih na leto manj kot pol ducata člankov, po letu 1987 pa pisanje člankov, ki vključujejo ključno besedo »policija« skokovito naraste – najprej na nekaj deset, po letu 1993 pa preseže sto člankov na leto. Vrhunec zaznamo v letih 2002 in 2003, ko edinkrat v zgodovini v slovenskem jeziku izide več kot 400 člankov na temo policija. Če bi bralec v letu 2019 rad prebral vse članke v slovenskem jeziku, ki jih najdemo preko ključne besede »policija«, bi se moral spopasti s korpusom 5.701 članka, ki pa seveda zajema tako znanstvene kot strokovne in poljudne članke. Policija kot institucija (ali kot ključna beseda v sistemu COBISS) je res vseobsegajoča, zato z vidika namena tega članka kaže iskanje zožiti z iskalnim nizom »policijska dejavnost«. V slovenskem jeziku je pod to ključno besedo mogoče najti 406 zadetkov; med njimi je dobra polovica člankov (210). Z vidika razvoja znanosti pa so najbolj zanimive predvsem doktorske, magistrske in specialistične naloge, ki so bile napisane na temo proučevanja policijske dejavnosti. Prvo doktorsko nalogo na temo policije je leta 1964 v slovenskem jeziku napisal Janez Pečar. V njej je obravnaval vlogo svetov, pristojnih za notranje zadeve, pri preprečitvi kriminalitete zoper družbeno in zasebno premoženje v Sloveniji (1960–1962) (Pečar, 1964). Dobri dve desetletji kasneje je Darko Maver (1986) napisal prvo »kriminalistično« doktorsko disertacijo, v kateri je proučeval zbiranje in ugotavljanje dejstev (o kaznivem dejanju in storilcu) kot kriminalističnem spoznavnem procesu, še desetletje kasneje pa je Andrej Anžič (1995) doktoriral na temo parlamentarnega nadzora nad delom varnostnih služb (se pravi tudi policije). Od tu dalje se je število doktorskih disertacij na temo policijske dejavnosti zelo povečalo. Gorazd Meško je doktoriral na temo strukturalne analize stališč med policisti in nepolicisti (Meško, 1997). Leta 1999 je Darko Anželj napisal doktorat na temo organizacije in vodenja v policiji (Anželj, 1999), istega

⁶ Gre za besedilo v nemškem jeziku. Zapis danes predstavlja antikvarno gradivo v hrambi Narodnega muzeja Slovenije.

leta pa Tomaž Čas doktorsko nalogo o zasebni varnosti kot sestavini nacionalne varnosti v Sloveniji (Čas, 1999). V novem tisočletju je Anton Dvoršek (2000) doktoriral na temo kriminalistične strategije omejevanja gospodarske kriminalitete, Kristijan Musek Lešnik na temo osebnih in delovnih vrednot policistov (Musek Lešnik, 2002), Bojana Virjent pa na temo sociolingvističnih dejavnikov v policijskih postopkih z nemško govorečimi tujci (Virjent, 2002). Leta 2003 je Vinko Gorenak doktoriral na temo vpliva menedžerjev na uspešnost policijskih organizacij (Gorenak, 2003), leta 2006 pa Irena Gorenak na temo vpliva policijske subkulture na komuniciranje (Gorenak, 2006). Nasploh se je proučevanje policije v okviru doktorskih študijev v tistem obdobju razmahnilo in obsega različne teme: etičnost ravnanja policijskega menedžmenta (Mekinc, 2007), diskriminacije v policiji (Brezigar, 2007), policijskega prava (Žaberl, 2007) in sodelovanja policije ter zasebnega varovanja pri zagotavljanju notranje varnosti (Sotlar, 2007). Jurij Ferme (2009) je proučeval umeščenost policijske uprave med državno upravo in lokalno samoupravo, Emanuel Banutai (2012) pa pomen kompetenc za policijske vodje.

Maja Modic (2013) je napisala doktorsko disertacijo v angleškem jeziku, v njej pa je proučevala stališča policistov in državljanov do zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji. Istega leta je doktorirala tudi Tinkara Pavšič Mrevlje (2013) na temo simptomatike posttravmatskega stresa z vidika osebnostnega funkcioniranja in strategij spoprijemanja pri kriminalističnih tehnikah. Danica Miklavčič (2014) je v disertaciji proučevala načelo sorazmernosti pri uporabi prikritih preiskovalnih ukrepov, Potparič (2014) pa kriminalistično obveščevalno dejavnost. Durić (2015), Slokan (2015), Smolej (2016) in Šumi (2013) so proučevali pomen in naravo policijskega vodenja in vedenja, Potočnik (2016) je analiziral sodelovanje med policijo in vojsko, Fabjančič (2017) policijsko-tožilsko preiskavo, Pungartnik (2016) pa se je ukvarjal z analizo vpliva kazni na vedenje udeležencev v cestnem prometu. Radkovič (2018) je doktoriral z analizo nadzora nad izvajanjem policijskih pooblastil, Blažina (2018) pa na temo samomorov v slovenski policiji. Zgolj pregled doktorskih nalog, katerih primarni namen je razvoj znanosti, kaže na to, da sta v slovenskem jezikovnem prostoru policija in policijska dejavnost temeljito raziskana. Temu še lažje pritrdimo, če doktorskim disertacijam prištejemo 402 magistrski nalogi, 73 specialističnih nalog ter skoraj 3.000 diplomskih nalog na temo policije in policijskega dela. Kljub vsemu pa policija in policijska dejavnost nista zgolj predmet proučevanja v zaključnih delih, ampak je h korpusu znanja treba dodati še ugotovitve drugih raziskav na temo policije in policijske dejavnosti. Povzetek tega proučevanja prikazujemo v naslednjem poglavju.

4 Raziskave s področja policije in policijske dejavnosti

V nadaljevanju naštevamo in povzemamo študije, ki so za področje svoje analize vključevale policijo in policijsko dejavnost. Pirnat, Hacin in Meško (2018) so v okviru utemeljitve raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih naredili temeljiti pregled dosedanjega raziskovanja policijske dejavnosti. Lobnikar in Modic (2018) sta podoben pregled raziskav napravila v svoji analizi razvoja profesionalizacije policijske dejavnosti v Sloveniji. V nadaljevanju tako povzemamo njihove ugotovitve.

V času pred letom 1990 so raziskave policijske dejavnosti označevali predvsem pregledi literature, ki so jim sledile razprave, kasneje pa se je začelo empirično raziskovanje policijske dejavnosti in policije (Meško, 2007). Šelih in Meško (2011) sta pri pregledu raziskovanja na področju kriminologije ugotovila, da v okviru kriminološke in kriminalitetno-politične raziskovalne dejavnosti policijska dejavnost nima vodilnega mesta, se pa v zadnjih dveh desetletjih to področje intenzivno razvija in si pridobiva pomembno mesto v nacionalnem in mednarodnem opusu družboslovnega raziskovanja. Kljub vsemu se je empirično proučevanje policijske dejavnosti začelo že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja; primer tega so raziskave o načinih izboljšanje dela z javnostmi (Pečar in Skalar, 1973), o učinkovitosti policijske dejavnosti (Skalar, 1976) ter analize dela policije pri preiskovanju kaznivih dejanj (Vodopivec, 1984). Po letu 2000 zasledimo intenzivno naraščanje raziskovalnih projektov o policijski dejavnosti, ki presegajo interne analize policijskega dela v ministrstvu za notranje zadeve, ne zgolj pri nas, ampak tudi v drugih državah Srednje in Vzhodne Evrope. Teme, ki so jih raziskovalci obravnavali, so predstavljali na mednarodnih konferencah (Meško in Dobovšek, 2007; Meško, Sotlar in Winterdyk, 2011; Pagon, 1996, 1998, 2000) in v prispevkih, objavljenih v mednarodnih publikacijah (Meško, 2007). Tudi proučevanje medijske predstavitve policije in policijske dejavnosti se krepi (Bučar-Ručman in Meško, 2006). S širjenjem Evropske unije se je stopnjevalo raziskovanje policijske dejavnosti, predvsem pa sodelovanje med policijami različnih držav pri preiskovanju hujših oblik kriminalitete, ekstremnega nasilja in terorizma (Furman, Meško in Sotlar, 2012). Organizacijske raziskave na področju policijske dejavnosti so se osredotočale na preoblikovanje policije iz (para)militaristične organizacije, ki temelji na verigi poveljevanja in strogih birokratskih procesih, v bolj demokratično in participatorno organizacijo, ki zaposluje profesionalce za zagotavljanje varnostnih storitev. Proučevale so se tudi ovire pri razvoju policijske dejavnosti in izzivi v načinu organiziranja in vodenja policije (Jevšek in Meško, 2011). Raziskovalci so proučevali tudi stopnjo profesionalnosti, integritete in etike v policiji (Meško in Klemenčič

2007; Pagon in Lobnikar, 2004), naravo usposabljanja in izpopolnjevanja v policiji, razvoj kariere, skupinsko dinamiko ter stopnjo cinizma (Lobnikar in Pagon, 2004).

Policijsko delo v skupnosti, kot sodobna organizacijska strategija izvajanja policijske dejavnosti, je postalo pomembno raziskovalno področje tudi v Sloveniji. Meško in Lobnikar (2005) sta proučevala, v kakšni meri varnostni sveti prispevajo k zagotavljanju lokalne varnosti in kakšno je njihovo sodelovanje z institucijami formalnega družbenega nadzorstva. Ugotovitve so pokazale, da v nekaterih občinah varnostni sveti delujejo učinkovito, medtem ko v drugih obstajajo zgolj formalno. Ovire za bolj učinkovito delovanje sta videla v nejasnih vlogah, sodelujočih v varnostnih svetih, različnem razumevanju tako varnostnih problemov kot partnerstva, pomanjkanju ustrezne zakonodaje, neznanju in nepripravljenosti za sodelovanje in izogibanju odgovornosti za reševanje varnostnih problemov. Pozitivni učinki svetov za varnost so bili vidni v demokratizaciji družbenega nadzorstva, sodelovanju občanov, spodbujanju ozaveščenosti javnosti, spoznavanju različnih deležnikov na področju varnosti in razpravah o lokalnih varnostnih problemih. V študiji o zagotavljanju varnosti v urbanih lokalnih skupnostih so Meško, Tominc in Sotlar (2013) izvedli intervjuje s predstavniki lokalnih skupnosti v Ljubljani in nekaterih drugih glavnih mestih držav z območja Zahodnega Balkana, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem varnosti na lokalni ravni. Rezultati so pokazali, da predstavniki kot odgovorno za reševanje varnostnih problemov v urbanih okoljih vidijo policijo, saj je za to zakonsko pristojna in primerno usposobljena. Lokalnim predstavnikom so pripisali manjšo vlogo v zagotavljanju varnosti, saj so njihova pooblastila omejena z zakoni. Poudarili so željo po vzpostavitvi partnerskega odnosa med vsemi dejavniki s področja zagotavljanja lokalne varnosti in njihovim tesnim sodelovanjem. Leta 2001 so ugotovitve raziskovalnega projekta o skladnosti pričakovanih prebivalstva in policije glede policijskega dela v skupnosti nakazale, da so prebivalci naklonjeni policijskemu delu v skupnosti in da vidijo preventivno dejavnost kot temeljno dejavnost policije. Nasprotno od tega pa so policisti kot temeljno policijsko dejavnost videli v preiskovanju kriminalitete (Pagon in Lobnikar, 2001a). Naslednji projekt je predstavljal raziskovanje o možnostih za ustanovitev mestne policije v Ljubljani ali redefiniranje vloge državne policije. Avtorja sta proučevala mnenja policistov glede policijskega dela v skupnosti; le ti so bili odprti za nove pristope v policijski dejavnosti, vendar še vedno naklonjeni tudi tradicionalnemu izvajanju policijske dejavnosti. Prebivalci Ljubljane so izrazili pozitiven odnos do ustanovitve mestne policije in pripravljenost sodelovati s tovrstno obliko policije (Pagon in Lobnikar, 2001b). Meško je v okviru dejavnosti Sveta Evrope (2003) prevedel priročnik o preprečevanju kriminalitete v urbanih okoljih, katerega namen je praktično prispevati k razvoju politike in odpiranju novih razsežnosti v

razmišljanju o preprečevanju kriminalitete in reševanju varnostnih problemov v mestih. Meško (2004a) je na podlagi Evropske listine o urbanih okoljih (Svet Evrope, 1992) opravil študijo o možnostih upoštevanja listine pri preventivnih in varnostnih dejavnostih v slovenskih občinah. Ugotovitve so pokazale, da centralizirana ureditev in neopredeljena vloga občin na področju zagotavljanja javne varnosti in preprečevanja kriminalitete predstavljajo oviro na poti do sodobnega preprečevanja kriminalitete na lokalni ravni. Pokazalo se je tudi, da so občinski sveti za varnost v večini primerov *ad hoc* posvetovalna telesa županov, medtem ko bi morala delovati na podlagi medsebojnega sodelovanja in vključevanja predstavnikov raznovrstnih institucij, ki nosijo odgovornost na področju določanja prednosti za reševanje kriminalitetne in varnostne problematike v občinah (Meško, 2004b). Da je raziskovanje policijske dejavnosti v Sloveniji bogato in raznoliko, lahko vidimo tudi v tabeli 1, kjer so predstavljene nekatere večje raziskave, vezane na policijsko delo v Sloveniji.

V tem času so potekale tudi številne raziskave manjšega obsega, denimo v okviru zaključnih del Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru in v okviru individualnega raziskovanja strokovnjakov. Od leta 2000 je bilo opravljeno veliko število raziskav s področja policijskega dela v skupnosti tako na vzorcih policistov in prebivalcev kot tudi županov in ostalih predstavnikov občin (Meško et al., 2012). Kosmač in Gorenak (2005) sta na vzorcu vodij policijskih okolišev, ki predstavljajo temelj delovanja policijskega dela v skupnosti, ugotavljala stališča vodij do tovrstnega dela. Ugotovila sta, da vodje policijskih okolišev dobro poznajo normativne akte, ki urejajo policijsko delo v skupnosti in so s svojim delom zadovoljni. Problemi so se pojavili pri sodelavcih, ki so slabo razumeli vlogo in naloge vodij, izrazili so tudi pomanjkanje poslušnosti pri lokalnih skupnostih, saj je bilo ustanavljanje in sodelovanje posvetovalnih teles na nizki ravni. Meško (2006) je v študiji o profesionalnosti slovenske policije ugotovil, da policisti dojemajo policijsko delo v skupnosti kot koristno za policijo in ljudi v skupnostih. Vodje policijskih okolišev so kot glavne probleme navedli pomanjkanje kadra, prav tako pa so ocenili, da prebivalci niso pripravljeni sodelovati s policijo pri skupnem reševanju problemov in nudenju različnih informacij. Tudi Vrtič (2006) je ugotovil, da prebivalci izkazujejo pripravljenost za sodelovanje s policijo (več kot polovica prebivalcev na območju Policijske uprave Maribor je bila pripravljena sodelovati s policijo) in so z delom policije zadovoljni. Podobno sta glede pripravljenosti prebivalcev na sodelovanje s policijo ugotovila Vrtič in Gorenak (2008). Ne glede na takšne ocene pa je Vrtič (2006) ugotovil, da prihaja do razhajanj med pričakovani prebivalcev do policije, saj po njihovi oceni policisti ne izpolnjujejo njihovih pričakovanih predvsem pri zavzetosti pri reševanju problemov prebivalcev. Gorenak in Prijatelj (2005) sta izvedla raziskavo o stališčih in

Tabela 1: Pregled nekaterih raziskav s področja policijske dejavnosti

Naslov in avtorji	Leto zaključka	Predmet raziskovanja
Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji (Meško, 2000)	2000	Občutki strahu pred kriminaliteto; pojavi, ki ogrožajo ljudi; stališča do policijskega preventivnega dela.
V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranja dela državne policije: končno poročilo s popravki (Pagon in Lobnikar, 2001b)	2001	Odnos do v skupnost usmerjenega policijskega dela, pripravljenost in percepcija pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu.
Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji (Lobnikar et al., 2005)	2005	Ocena in stališča prebivalcev do dela policistov – zaupanje in zadovoljstvo z delom policistov, občutek varnosti, ocena vedenjskih značilnosti policistov, pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo.
Javnomenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije 2009 (Černič, Makarovič in Macur, 2010)	2010	Zaupanje v policijo, zadovoljstvo z delom policije, mnenje o nadzoru nad policijo, ocene lastnosti policije, ocene uspešnosti delovanja policije, primerjava s policijami v drugih evropskih državah, pripravljenost sodelovati s policijo, ocena sodelovanja policije z lokalnim okoljem, ocenjevanje preventivnih akcij.
Ciljni raziskovalni projekt: Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni (Meško, Sotlar, Lobnikar, Jere in Tominc, 2012)	2012	Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji, občutki ogroženosti pri prebivalcih, postopkovna pravičnost, legitimnost policije in pripravljenost mladih za sodelovanje s policijo, mnenja prebivalcev, policistov in županov o policijskem delu na lokalni ravni.
Ciljni raziskovalni projekt: Vzpostavitev sistema merjenja učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti v slovenski policiji (Aristovnik et al., 2012)	2012	Sistematično merjenje učinkovitost, uspešnosti in kakovosti delovanja slovenske policije na regionalni ravni; merjenje zadovoljstva zaposlenih v policiji in vpliva (pravnih in etičnih) načel na samo delovanje policije.
Legitimnost in zakonitost policijske dejavnosti, kazenskega pravosodja in izvrševanja kazenskih sankcij (Meško, Eman in Flander, 2016)	2016	Legitimnost, zakonitost in integriteta policijske dejavnosti in pluralne policijske dejavnosti (zasebna varnost, detektivska dejavnost) v demokratični družbi; legitimnost, zakonitost in integriteta izvrševanja kazenskih sankcij v demokratični družbi.

ocenah do dela policistov na vzorcu prebivalcev na območju Policijskih uprav Krško in Novo mesto. Anketiranci so najvišje ocenili zakonitost dela policistov, da policisti pri opravljanju svojih nalog uživajo njihovo podporo, da ob varnostnem pojavu dovolj hitro odreagirajo, slabše pa so ocenili zadovoljstvo z delom policistov, uspešnost dela policistov na represivnem področju, uspešnost na preventivnem področju in nepristranskost policistov pri obravnavanju oseb. Zadovoljstvo v zvezi s postopki policistov je bilo najvišje pri prizadevanju policistov za varnost s preventivnimi nasveti, hitrosti ukrepanja ob interventnih primerih, pripravljenosti policistov za pomoč posameznikom, najnižje pa so prebivalci ocenili kakovost obveščanja javnosti o delu policije. Lobnikar je s sodelavci (2005)

anketiral prebivalce Slovenije ob prihodnji schengenski meji glede stališč do dela policistov na obmejnih območjih. V zvezi z delom policistov na obmejnem območju so anketiranci najvišje ocenili uspešnost vzpostavljanja ter zagotavljanja reda in miru na obmejnem območju, uspešnost izvajanja kontrole prehajanja državne meje, preprečevanje ilegalnih prehodov in spoštovanje dostojanstva prebivalcev obmejnega območja. V zvezi s pripravljenostjo prebivalcev na sodelovanje s policijo je polovica anketiranih izrazila močno podporo pri posredovanju podatkov o ilegalnih prehodih državne meje.

Ministrstvo za notranje zadeve je leta 2006 naročilo raziskavo o ocenah in stališčih slovenske javnosti o delu policije,

kjer je bilo ugotovljeno, da je bila skoraj polovica prebivalcev z delom policije zadovoljna in je vanjo zaupala. V ocenjevanju uspešnosti delovanja policije na različnih področjih so anketiranci najbolj pozitivno ocenili izvajanje kontrole na mejnih prehodih, ki ji po zaporedju sledijo uveljavljanje pravil v cestnem prometu, preprečevanje ilegalnih prehodov države, zagotavljanje in vzdrževanje javnega reda in miru, preiskovanje organizirane kriminalitete, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj, preprečevanje zlorabe drog, preprečevanje vandalizma, preiskovanje gospodarske kriminalitete in odkrivanje korupcije v državi (Kurdija in Vovk, 2006). Leta 2010 je bila izvedena ponovna raziskava o stališčih slovenske javnosti o policiji. Prebivalci so izrazili zadovoljstvo s sodelovanjem policije z lokalnim okoljem, dve tretjini prebivalcev je menilo, da se policisti trudijo pri reševanju težav v lokalnem okolju, najslabše pa so ocenili prisotnost policije na terenu. Več kot polovica anketiranih je sodelovanje med prebivalci in vodjo policijskega okoliša ocenila zadovoljivo (Černič et al., 2010). Izvedbo naslednje javnomnenjske raziskave o stališčih policije je prevzelo Ministrstvo za notranje zadeve, rezultati so pokazali na povišanje tako stopnje zadovoljstva z delom policije kot stopnje zaupanja v policijo (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2014). Odstotek prebivalcev, ki so menili, da vodja policijskega okoliša dobro sodeluje z lokalno skupnostjo, se je v primerjavi z letom 2014 leta 2016 povečal, prav tako se je povečal odstotek prebivalcev, ki menijo, da se policija trudi reševati težave v lokalnem okolju (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2016).

Naslednje pomembno raziskovalno področje, povezano s policijskim delom, je zaznavanje legitimnosti policije in policijske dejavnosti (Meško in Klemenčič, 2007; Reisig, Tankebe in Meško, 2012), s posebnim poudarkom na razvoju policijskega dela v skupnosti, proučevanja vloge policije za vzpostavitev zaupanja in legitimnosti policijskih ukrepov. Tovrstno raziskovanje je pomembno predvsem zato, ker je šlo prvič v Sloveniji za empirično testiranje idej o vladavini prava, človekovih pravicah in spoštovanju dostojanstva ljudi v policijskih postopkih. V ta sklop sodijo tudi proučevanja zagotavljanja zadovoljstva policistov ter upravljanja policijskih organizacij (Nalla, Rydberg in Meško, 2011; Nalla et al., 2007). Iz ugotovitev raziskav je razvidno, da pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo predstavlja pomemben dejavnik vzpostavljanja policijskega dela v skupnosti. Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo je odvisna od več dejavnikov, med njimi pomembnega predstavlja zaznavanje policije kot pravične v policijskih postopkih (Lobnikar, Sotlar in Meško, 2013; Meško, Reisig in Tankebe, 2012). Nadaljnja študija je pokazala, da je vpliv postopkovne pravičnosti na pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo večji kot pa ocena učinkovitosti policije (Meško et al., 2012). V proučevanju stopnje podrejanja policiji je bilo ugotovljeno, da normativni

vidik (učinkovitost policije) vpliva na pripravljenost podrejanja policiji in uboganja direktiv policistov (Reisig, Tankebe in Meško, 2014). V raziskavi o partnerskem odnosu med policijo in prebivalci je bilo ugotovljeno, da imajo policisti in občani drugačen pogled na partnerski odnos. Policisti imajo bolj negativno mnenje o tem, v kolikšni meri so občani pripravljeni sodelovati z njimi in jim nuditi informacije, še vedno pa so policisti prepričani v to, da jih občani obvestijo, če vidijo sumljive dogodke. Med prebivalci so se pokazale razlike v odnosu do sodelovanja s policisti glede na demografske značilnosti – starejši od 40 let in prebivalci manjših občin imajo bolj pozitivne poglede na partnerski odnos med državljeni in policisti. Stopnja pripravljenosti za sodelovanje je med prebivalci manjša kot pri policistih, najbolj pa so s policisti pripravljeni sodelovati starejši, ki živijo v manjših občinah. Po drugi strani so policistke bolj kot njihovi moški kolegi pripravljene sodelovati z občani pri policijskem delu v skupnosti. Pomembna ugotovitev študije je tudi ta, da so občani pripravljeni sodelovati s policisti pri policijskem delu v skupnosti, zaznava policistov pa je drugačna, saj ne zaznajo pripravljenosti občanov za tako sodelovanje (Nalla, Meško in Modic, 2016).

Proučevanje strahu pred kriminaliteto oziroma širše občutkov varnosti/ogroženosti v povezavi s policijsko dejavnostjo (Meško, Fallshore, Rep in Huisman, 2007) kaže na pomen razumevanja strahu pred kriminaliteto in paradoksalno vlogo policije pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto. Rezultati raziskav kažejo na pomen krepitve skupnostne kohezivnosti in socialnih mrež v soseski, upoštevajoč spol, starost in socialno-demografski status žrtev kaznivih dejanj, primerno odzivanje na družben in fizičen nered ter stopnjo zaupanja do javnih institucij, s posebnim poudarkom na policiji kot primarnem subjektu, ki stopa v stik z žrtvami kaznivih dejanj (Meško, 2012). Razvilo se je tudi raziskovanje v okviru kriminalistike in preiskovanja kaznivih dejanj, pri čemer je treba poudariti vsaj naslednje smeri: preiskovanje kriminalitete kot pomembne policijske dejavnosti in uporabo sodobnega naravoslovja (forenzike) pri preiskovanju in dokazovanju kaznivih dejanj (Maver, 2009) ter sodobnih pristopov preiskovanja kaznivih dejanj, kjer uporabljamo dognanja psihološke znanosti (Areh, 2011; Areh, Meško in Umek, 2009).

V okviru ciljnega raziskovalnega projekta *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni (2010–2012)*, ki ga je izvedla Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, je del raziskovanja obsegal analizo obstoječih oblik policijskega dela v skupnosti. V ta namen je bilo izvedeno tudi anketiranje prebivalcev v 24 slovenskih občinah. Glede uspešnosti policistov na področju policijskega dela v skupnosti so anketiranci najboljše ocenili nudenje pomoči pri zaščiti in reševanju, ki ji sledi preventivno delovanje, zmanjševanje strahu pred kriminaliteto v skupnosti,

usmerjanje pozornosti na povratnike, sodelovanje s prebivalci v občini, zmanjševanje števila ponovnih klicev z istega naslova, preprečevanje vandalizma in nazadnje preprečevanje zlorabe drog (Meško et al., 2012). Ocena implementacije policijskega dela v skupnosti je bila izvedena tudi v večkulturni lokalni skupnosti, katere del prebivalstva predstavlja romska skupnost. Rezultati so pokazali, da statističnih razlik med romsko skupnostjo in ostalimi prebivalci glede zaznave policijskega dela ni, kar nakazuje na uspešno implementacijo policijskega dela v skupnosti v analiziranem lokalnem okolju (Lobnikar, Hozjan, Šuklje in Banutai, 2013). Lobnikar, Prislan in Modic (2016) so kasneje izpopolnili vprašalnik za merjenje implementacije policijskega dela v skupnosti, ki vsebuje dimenzije: a) merjenje kakovosti stikov s policisti, b) zaznavo kriminalitete in nereda, c) stopnjo strahu pred kriminaliteto in viktimiziranostjo ter č) merjenje skupnostne povezanosti prebivalcev. Dve tretjini anketirancev je ocenilo, da so policisti v postopkih objektivni in pravični, rezultati pa nakazujejo, da je implementacija policijskega dela v skupnosti dala pozitivne rezultate, saj se prebivalci počutijo varno, izražajo skupinsko povezanost in zaznavajo obravnavo policije kot kakovostno. Primerjava ocene uspešnosti policistov na različnih področjih delovanja je pokazala, da policisti svoje delo ocenjujejo bolj uspešno kot ga ocenjujejo prebivalci. Največje razlike so se pokazale pri ocenjevanju zakonitosti dela policistov, varovanju človekovih pravic in svoboščin, obravnavi pritožb nad delom policije in odzivanju na nujne klice (Lobnikar in Prislan, 2017). Opravljena je bila tudi analiza vpliva zaznane prisotnosti policije v soseski na mnenje prebivalcev o policijskem delu, ki je pokazala, da zaznava prisotnosti policije pozitivno vpliva na mnenje prebivalcev o policijskem delu (Modic, 2017). Raziskava, izvedena v urbanih lokalnih okoljih v Sloveniji, je nakazala, da prebivalci različno zaznavajo policijo glede na varnostno stanje soseske, v kateri živijo, pri čemer je bolj kot dejansko stanje kriminalitete in nereda pomembno zaznavanje tovrstnih problemov. Tako so prebivalci, ki so zaznali manj nereda in kriminalitete v soseskah, imeli boljše mnenje o učinkovitosti policije in tudi o postopkovni pravičnosti policije (Meško in Pirnat, 2017). Zadnje omenjene raziskave so bile opravljene v okviru delovanja programske skupine *Varnost v lokalnih skupnostih* (2015–2018).⁷ V okviru proučevanja policijske dejavnosti tečeta (2018–2020) še dva ciljna raziskovalna projekta (v sofinanciranju Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Ministrstva za notranje zadeve), in sicer *Policijska in drugi deležniki zagotavljanja varnosti – vidiki pluralne policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih* (izvaja Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru)

⁷ Programsko skupino, ki jo financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), je vodil predstojnik Inštituta za varstvoslovje prof. dr. Gorazd Meško. Programska skupina bo delo nadaljevala tudi v obdobju 2019–2024, ko bo raziskovalno usmerjena v proučevanje policijske dejavnosti v ruralnem okolju.

in *Radikalizacija in celoviti protiukrepi v Republiki Sloveniji* (izvajata Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani in Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru).

Raziskovanje policijske dejavnosti se po svetu izvaja v okviru različnih institucij – na šolah in inštitutih ministrstev za notranje zadeve oziroma v okviru policijskih organizacij, na univerzah in v okviru mednarodnih in nevladnih organizacij (Meško, 2007). Na tem mestu še posebej poudarjamo idejo o nastajajoči znanosti o policijski dejavnosti.

Strnemo lahko, da je znanstveno zanimanje za razumevanje policijske dejavnosti izjemno raznoliko. Medtem ko v Sloveniji potekajo raziskave o policiji in policijski dejavnosti na univerzah in raziskovalnih inštitutih, je v številnih državah raziskovanje policije in policijske dejavnosti v domeni ministrstev za notranje zadeve in njihovih raziskovalnih inštitutov. Glede na to se interesi za objavljanje rezultatov raziskovalnega dela med institucijami pomembno razlikujejo – v primeru notranjih (policijskih) inštitutov praviloma ni mednarodnih ali nacionalnih objav (z izjemo raziskovalnih poročil), medtem ko rezultate raziskav, ki jih izvajajo univerze in raziskovalni inštituti, po pravilu zasledimo v objavah v nacionalnih in mednarodnih publikacijah. In če izhajamo iz predpostavke, da lahko nova znanost ali veda o policijski dejavnosti obstaja le kot posledica nakopičenega znanja, potem je prihodnost raziskav o policiji in policijski dejavnosti predvsem v okviru izobraževalnih in raziskovalnih institucij. Področje raziskovalne dejavnosti v Policiji je bilo formalno urejeno s sprejemom Zakona o organiziranosti in delu v policiji (2013). Zakon v 100. členu določa, da policija izvaja raziskovalno dejavnost s svojega delovnega področja, pri čemer sodeluje z drugimi izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami. V ta namen je bil leta 2014 ustanovljen tudi Center za raziskovanje in socialne veščine znotraj Policijske akademije, leto kasneje pa so pričeli z izvajanjem prvih lastnih raziskovalnih projektov. V organizaciji Centra za raziskovanje in socialne veščine se je leta 2016 odvil prvi posvet o raziskovalni dejavnosti v Policiji (Durić in Koporec Oberčkal, 2016). Krepitev raziskovalnih dejavnosti na področju policijske dejavnosti je zajeta tudi v Resoluciji o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varno Slovenijo« (2015). Center za raziskovanje in socialne veščine, ki deluje v okviru Policijske akademije, je tudi pomemben dejavnik krepitev policijske profesionalnosti. V okviru tega centra se izvaja kar nekaj pomembnih dejavnosti, z vidika prispevka pa poudarimo predvsem raziskovalno dejavnost. Center je pristojen za raziskovalno dejavnost na delovnem področju policije in za sodelovanje z drugimi izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami. Raziskovalna dejavnost v policiji obsega splošne in aplikativne raziskave na ključnih področjih policijskega dela: preprečevanje in preiskovanje kriminalitete; splošne po-

licijske naloge; področje policijskih specialnosti; organizacija ter vodenje policije in socialne veščine. Center poleg lastnega znanstvenega in strokovnega raziskovanja obravnava vloge za raziskovalno delo v policiji, ki jih policiji pošljejo zainteresirani posamezniki (dijaki, študenti in raziskovalci) in pravne osebe (izobraževalne in raziskovalne organizacije). Sodelovanje z drugimi izobraževalnimi in raziskovalnimi organizacijami obsega skupno izvajanje s pogodbo dogovorjenih raziskovalnih dejavnosti na ključnih področjih policijskega dela. Policija ima sklenjen dogovor o sodelovanju s Fakulteto za varnostne vede Univerze v Mariboru.⁸ Mednarodno sodelovanje na področju raziskovalne dejavnosti poteka v okviru znanstveno raziskovalnih projektov CEPOL. V okviru policije obstaja tudi stalna Delovna skupina za raziskovalno dejavnost v Policiji, ki se sistemsko, sistematično, strateško in operativno ukvarja z razvojem raziskovalne dejavnosti v Policiji (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, 2018).

5 Znanstvena in strokovna publicistična dejavnost

Poleg raziskovanja je treba poudariti, da ima večina držav Srednje in Vzhodne Evrope tradicijo založniške dejavnosti v maternih jezikih, pri čemer so nekatere publikacije dobile mednarodni značaj. To prav gotovo velja za publikacije, ki izhajajo ob bienalnih mednarodnih konferencah Fakultete za varnostne vede UM *Policing in Central and Eastern Europe* (med letoma 1996 in 2010) oziroma *Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe* (od leta 2012 dalje) (Criminal Justice & Security in Central and Eastern Europe, 2018). 12 dosedanjih konferenc je bilo posvečenih naslednjim temam: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West (1996), Organisational, Managerial, and Human-Resource Aspects (1998), Ethics, Integrity, and Human Rights (2000), Deviance, Violence and Victimization (2002), Dilemmas of Contemporary Criminal Justice (2004), Past, Present and Futures (2006), Social Control in

⁸ Primer takšnega sodelovanja je na primer tudi mednarodni raziskovalni projekt IMPRODOVA (Improving Frontline Responses to High Impact Domestic Violence – Izboljšanje odzivanja prvih posredovalcev na težje oblike nasilja v družini), financiran v okviru programa Obzorja 2020, ki ga izvaja konzorcij 16 partnerjev (med katerimi sta kot partnerja tudi Fakulteta za varnostne vede in slovenska policija) iz 8 evropskih držav. Cilj projekta je raziskati pojavnost nasilja v družini, proučiti razkorak med teorijo in prakso, poiskati dobre prakse ter iz njih oblikovati priporočila za dela vseh organov, agencij in institucij, ki se pri svojem delu srečujejo s storilci ali žrtvami nasilja v družini. Partnerstvo policije in akademske institucije na tem projektu ponazarja samo bistvo soodvisnosti akademskega sveta in policijske prakse pri razvoju znanja in veščin v okviru policijskih ved v sodobnih demokratičnih družbah.

Contemporary Society – Practice and Research (2008), Social Control of Unconventional Deviance (2010), Contemporary Criminal Justice Practice and Research (2012), Understanding Professionalism, Trust and Legitimacy (2014), Safety, Security, and Social Control in Local Communities (2016) in From Common Sense to Evidence-based Policy-making (2018).

Na temo »policija« je bilo napisano 82 učbenikov in učnih gradiv, od tega samo pet pred letom 1990. Toliko, kot je učnih gradiv, je v slovenskem jeziku napisanih tudi knjig, ki v svoji vsebini vključujejo ključno besedo »policija«. Poleg knjig z vidika razvoja policijske dejavnosti kot na znanju utemeljene dejavnosti velja omeniti znanstvene in strokovne revije. Vodilne revije s področja policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi so nemška revija *Kriminalistik*, revija avstrijske policije *SIAC Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und Polizeiliche Praxis*, hrvaška revija *Policija i sigurnost, Kriminalističke teme* v Bosni in Hercegovini in revija *Žurnal za kriminalistiku i pravo* v Srbiji. Izdajanje revij na temo policijske dejavnosti in delovanja policije ni invencija zadnjih dveh desetletij. Leta 1905 so začeli z izdajanjem periodike *Policijski glasnik: službeni organ odeljenja javne bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca*, ki je izhajal skoraj do konca druge svetovne vojne, od 1948 do 1949 je izhajal *Bilten Narodne milice LRS*, od 1950 pa do 1952 pa *Ljudski miličnik: glasilo Ljudske milice Slovenije*. Nasledil ga je Strokovni list *Ljudske milice*, ki je izhajal do leta 1967. Z vidika vpliva na razvoj znanosti velja poudariti trenutno najbolj vplivno revijo s tega področja – *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* (RKK), ki je začela izhajati leta 1959 in je trenutno edina revija, ki pokriva področje policijske dejavnosti in je uvrščena med revije z mednarodnim faktorjem vpliva (Journal Citation Reports, Social Science Citation Index – SSCI (WoS)).⁹ Ministrstvo za notranje zadeve je leta

⁹ Mednarodni ugled in vpliv znanstvene revije je razviden iz njenega faktorja vpliva (angl. *impact factor*). Gre za merjenje pogostosti citiranja člankov revije v drugih revijah na leto (<https://researchguides.uic.edu/iff/impact>). Na ta način se ustvari hierarhija revij za posamezno znanstveno področje, kar pa še ne pomeni, da znanstvene objave v revijah, ki nimajo faktorja vpliva (kot na primer SCOPUS za področje družboslovja), po kakovosti ali relevantnosti avtomatsko zaostajajo za objavami v revijah s faktorjem vpliva. Tipični primer so znanstveni prispevki na osnovi nacionalno specifičnih družboslovnih raziskav, ki lahko veliko pripomorejo k razvoju določenega strokovnega področja v družbi, so pa za objavo v višje rangiranih mednarodnih revijah s faktorjem vpliva manj zanimivi. V tem smislu je dejstvo, da je slovenska policija edina policija na svetu, ki uspeva izdajati revijo s faktorjem vpliva, fenomen prve vrste, ki ne bi mogel biti mogoč brez striktno uredniške politike revije in prizadevanj številnih avtorjev in recenzentov sprva predvsem iz Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru in slovenske policije, v zadnjih letih pa tudi iz mednarodnega okolja.

1968 začelo izdajati strokovno revijo *Varnost*, v vmesnem obdobju (1981–1992) pa tudi revijo *Varnost: strokovni bilten*. Z vidika znanstvene produkcije velja omeniti njeno vsebinsko nadaljevanje, *Revija Policija*, ki je izhajala med letoma 1993 in 1995 in jo je izdajalo Ministrstvo za notranje zadeve, v okviru Visoke policijsko-varnostne šole pa so med letoma 1989 in 1996 izdajali *Zbornik strokovno znanstvenih razprav*. Ta je vsebinsko prerastel v drugo osrednjo revijo s področja policijske dejavnosti (poleg RKK), *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* ter *Varstvoslovje* sta trenutno edini reviji v Sloveniji, ki objavljata izvirne znanstvene članke na temo policijske dejavnosti. Vsebinsko ju dopolnjuje strokovna revija slovenske policije *Varnost*. *Varstvoslovje* in *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* slovenskim raziskovalcem omogočata, da predstavljajo rezultate svojih raziskovanj na področju kriminologije, kriminalistike in policijske dejavnosti; pregled objav v zadnjega pol desetletja pokaže izjemen razvoj znanstvene produkcije, ki slovenske raziskovalce postavlja ob bok vodilnim evropskim in tudi svetovnim proučevalcem te dejavnosti. Slovenska policija pa z izdajanjem revije *Varnost* seznanja policiste, druge strokovnjake in javnost z novostmi in kot takšna pomeni pomemben most med vsakdanjo prakso in strokovnimi ter znanstveno ugotovljenimi novostmi na področju policijske dejavnosti.

6 Zaključek

Uspešna policijska dejavnost sloni na součinkovanju izobraževanja in usposabljanja policistov ter na raznolikem raziskovanju policijske dejavnosti kot viru za usposabljanje in izobraževanje policistov. Usposabljanje, izobraževanje in raziskovanje predstavljajo stebre sodobne policijske dejavnosti in osnovo policijskih ved. Policijska dejavnost v sodobnih družbah je zelo zahtevna zaradi kompleksnih varnostnih izzivov, vse to pa tako od policistov kot tudi od policijskih vodij zahteva vse višjo stopnjo izobrazbe. Izobrazba ni le nosilec sprememb, je tudi pot k policijski profesionalizaciji. Spremembe v odnosu do izobraževalne dejavnosti lahko opazujemo v vseh evropskih policijah, temu trendu pa se je uspešno priključila tudi slovenska policija. Določitev višješolske izobrazbe kot osnove za policijsko delo v Sloveniji je pomembno utrdilo položaj policije kot mlade profesije. Naslednji pomemben steber policijske dejavnosti je raziskovalna dejavnost. V zadnjih desetletjih se je narava raziskav o policiji in policijski dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi močno spremenila. Če je sredi devetdesetih temeljila predvsem na pregledu literature in povzemanju raziskav v ZDA in Zahodni Evropi, so temu obdobju sledile empirične raziskave policijske dejavnosti in policije, ki so pomembno dodale h korpusu znanja na tem področju. In prav na področju raziskovanja (in objavljanja znanstvenih

ugotovitev) je v zadnjih desetletjih Slovenija ena od vodilnih držav v Evropi, vsekakor pa na območju Srednje in Vzhodne Evrope. V zadnjem času lahko opazimo tudi pomemben vpliv raziskovanja na izobraževalno dejavnost. Ugotovitve raziskav vedno hitreje najdejo pot v izobraževanje in usposabljanje policistov. Policijske vede predstavljajo stičišče in skupni imenovalec policijskega izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja. Pričujoč prispevek dokazuje, da je bilo v Sloveniji na tem področju že veliko narejenega in se tudi v akademskih vedah ne postavlja več pogosto prisotno vprašanje s konca prejšnjega stoletja, ali si policijske vede zaslužijo prostor znotraj univerzitetne akademske skupnosti. Še več, preko znanstvene publicistike prav raziskovalci policijske dejavnosti s Fakultete za varnostne vede pomembno utrujejo položaj mariborske univerze na lestvicah odličnih svetovnih univerz. Na najvplivnejši mednarodni lestvici kakovosti univerz – šanghajski lestvici Academic Ranking of World University (ARWU) se na primer Univerza v Mariboru v letu 2018 uvršča med 501. in 600. mestom najboljših univerz na svetu, na področju prava (kamor se uvršča tudi raziskovanje s področja varstvoslovja na Fakulteti za varnostne vede) pa je Univerza uvrščena med 200 najboljših univerz. Ugotovimo lahko, da če so pred tremi desetletji raziskovalci policijske dejavnosti predvsem povzemali ugotovitve tujih raziskav, danes pomembno pripomorejo k odličnosti in prepoznavnosti domačih univerz v mednarodnem prostoru.

Če sklenemo, lahko ugotovimo, da živimo v vznemirljivem času, tudi z vidika razumevanja policije in policijske dejavnosti. Če za začetek sodobne policijske dejavnosti štejemo september 1829, ko je Robert Peel ustanovil metropolitansko policijo v Londonu z znamenitimi bobbyji, ali če za začetek štejemo marec 1829, ko so v Parizu zaposlili prvih 100 sergents de ville (policijskih mestnih uslužbencev), potem lahko po dveh stoletjih ugotovimo, da se izteka še ena pomembna zgodovinska doba policijske dejavnosti. Razvoj policijske dejavnosti je pripeljal do nadgradnje policijske dejavnosti v mlado profesijo z novimi izzivi za prihodnost. Van der Vijver in Moor (2012) izpostavljata pet tem, ki bodo v prihodnje imele pomembno vlogo pri razumevanju vloge policijskega dela: vpliv razvoja družb na policijsko delo, vpliv tehnološkega razvoja na policijsko delo, spremembe v organizaciji policijskih institucij, vprašanje pripravljenosti ljudi za sodelovanje s policijo (in približevanja skupnostnemu policijskemu delu) ter prilagajanje policijskih strategij potrebam razvoja sodobne družbe. Vsi ti izzivi pa izhajajo iz predpostavke, da je za uspešno policijsko dejavnost nujno imeti posebne kompetence. Zato je v sodobnosti policijska dejavnost postala produkt dejavnosti različnih deležnikov – nacionalnih policijskih akademij (vključno z raziskovalno dejavnostjo, kot jo poznajo v Policijski akademiji slovenske policije) in njihovih mednarodnih partnerskih institucij (kot sta na primer CEPOL in

AEPC¹⁰), univerzitetnih institucij in njihove raziskovalne dejavnosti (kot je na primer Programska skupina *Varnost v lokalnih skupnostih* na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru ali raziskovalnega dela Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani) ter razvoja znanstvene periodike (kot sta na primer *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* in *Varstvoslovje* v Sloveniji, z ambicijo poseganja v mednarodni prostor). Na razvoj policijske dejavnosti, kot smo jo opisovali v prispevku, močno vpliva tudi pluralizacija policijske dejavnosti – trend, ki je v zadnjih desetletjih popolnoma in verjetno dokončno spremenil način dojemanja policije in policijske dejavnosti. Tako kot vse policije v sodobnih in razvitih družbah se tudi slovenska policija v zadnjem desetletju sooča z dejstvom, da na področju policijske dejavnosti nima več monopola. Pluralizacija institucij formalnega nadzorstva je na področje policijske dejavnosti prinesla konkurenco, kjer se morajo posamezne policijske organizacije vedno znova dokazovati in opravičevati svoj obstoj. Odgovor državnih policij na trende pluralizacije policijske dejavnosti je v krepitvi njene profesionalizacije, ki se najbolj kaže v čedalje višji izobrazbeni ravni policistov in intenzivnem raziskovalnem delu v in za policijo. To je še posebej značilno za Slovenijo, ki je leta 2013 zvišala izobrazbeni nivo za osnovno policijsko delo na višješolsko raven ter v zadnjih dveh desetletjih močno okrepila raziskovalno dejavnost na področju policijskega dela, kar spreminja delo policistov v na znanju utemeljeno dejavnost. Razvoj znanosti ali vsaj ved o policijski dejavnosti, podprtih z raziskovalno dejavnostjo, ter višanje akademskih zahtev v procesu policijskega izobraževanja predstavljata jasna prizadevanja po višji stopnji profesionalizacije policijskega poklica (Lobnikar in Modic, 2018; Lobnikar et al., 2013). Naj za konec postavimo hipotezo: »To, kar se je z razvojem policijske dejavnosti na splošno in v slovenskem prostoru dogajalo zadnja desetletja, je le temeljni uvod v delo, ki policiste, raziskovalce in politične odločevalce na področju policijske dejavnosti čaka v prihodnje.« Mlada profesija rabi v prihodnje prav posebno skrb in zavzete deležnike, začeni s policisti, policijskimi vodji do znanstvenikov s področja policijske dejavnosti. In ključna beseda, ki se bo (verjetno) pojavila v sistemu COBISS, bo sodovisnost in partnerstvo pri reševanju varnostnih problemov. Policijska dejavnost namreč naslavlja kompleksne varnostne izzive, ki jim bodo v prihodnje kos zgolj sodelujoče institucije, ki bodo zaposlovale profesionalce na področju policijske dejavnosti. Glede na razvoj raziskovanja, ki smo ga opisali v prispevku, pa smo prepričani, da bo med vsemi institucijami pluralne policijske dejavnosti slovenska policija ohranila status *primus inter pares*.

Literatura

- Anželj, D. (1999). *Organiziranje in vodenje v policiji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Anžič, A. (1995). *Vloga parlamentarnega nadzorstva nad varnostnimi službami v sodobnih državah* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Areh, I. (2011). Gender-related differences in eyewitness testimony. *Personality and Individual Differences*, 50(5), 559–563.
- Areh, I., Meško, G. in Umek, P. (2009). Attribution of personal characteristics to victims of rape – Police officers' perspectives. *Studia Psychologica*, 51(1), 85–100.
- Aristovnik, A., Setnikar-Cankar, S., Čadež, S., Kešeljevič, A., Pečarič, M., Pevcin, P. et al. (2012). *Vzpostavitev sistema merjenja učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti v slovenski policiji: Ciljni raziskovalni projekt: (Končno poročilo raziskave)*. Ljubljana: Fakulteta za upravo; Ekonomska fakulteta.
- Banutai, E. (2012). *Analiza vodstvenih kompetenc upravljanja sprememb v policijskih organizacijah* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za organizacijske vede.
- Blažina, B. (2018). *Strukturna analiza samomorov v slovenski policiji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Brezigar, S. (2007). *Pojavi etnične diskriminacije v delovnem okolju: primer javne uprave, vojske in policije v Republiki Sloveniji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Bučar-Ručman, A. in Meško, G. (2006). Presentation of police activities in the mass media. *Varstvoslovje*, 8(3/4), 223–234.
- Criminal Justice & Security in Central and Eastern Europe. (2018). *Previous Conferences*. Pridobljeno na <https://www.fvv.um.si/conf2018/about.html>
- Čas, T. (1999). *Zasebna varnost kot sestavina nacionalne varnosti Republike Slovenije* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Černič, M., Makarovič, M. in Macur, M. (2010). *Javnomenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije 2009*. Nova Gorica: Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici.
- Durič, D. (2015). *Organizacijski dejavniki in transformacijsko vodenje v hierarhičnih organizacijah* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Durič, D. in Koporec Oberčkal, A. (2016). *Prvi posvet o raziskovalni dejavnosti v Policiji*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija.
- Dvoršek, A. (2000). *Kriminalistična strategija omejevanja gospodarskega kriminala* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Pravna fakulteta.
- Eman, K., Györkös, J., Lukman, K. in Meško, G. (2013). Crime mapping for the purpose of policing in Slovenia – recent developments. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(3), 287–308.
- Fabjančič, V. (2017). *Normativna ureditev in izvedba policijsko tožilske preiskave v Republiki Sloveniji* (Doktorska disertacija). Kranj: Fakulteta za državne in evropske študije.
- Ferme, J. (2009). *Policijska uprava med regionalno samoupravo in državno upravo* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Furman, R., Meško, G. in Sotlar, A. (2012). Mehanizmi policijskega sodelovanja za zagotavljanje notranje varnosti v Evropski uniji. *Varstvoslovje*, 14(1), 5–41.

¹⁰ Association of European Police Colleges – Združenje evropskih policijskih akademij.

20. Gorenak, I. (2006). *Vpliv policijske subkulture na komuniciranje in sodelovanje z zunanjimi organizacijami* (Doktorska disertacija). Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.
21. Gorenak, V. (2003). *Vpliv managerjev na uspešnost policijskih organizacij* (Doktorska disertacija). Kranj: Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede.
22. Gorenak, V. in Prijatelj, M. (2005). Stališča in ocene prebivalcev do dela policistov kot kriterij merjenja uspešnosti policije. *Organizacija*, 38(7), 347–353.
23. Hacin, R. in Eman, K. (2016). Uporaba metod policijske analitike pri preprečevanju premoženjske kriminalitete v slovenskih urbanih okoljih. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *2. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih, zbornik povzetkov* (str. 109–118). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
24. Jaschke, H. G. (2008). *Policijske vede – evropski pristop*. Pridobljeno na https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/PGEAPS_summary_slovenia.pdf
25. Jaschke, H.-G., Björgö, T., del Barrio Romero, F., Kwanten, C., Mawby, R. in Pagon, M. (2007). *Perspectives of police science in Europe. Final report*. Bramshil: CEPOL European Police College. Pridobljeno na https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/website/Research_Science/PGEAPS_Final_Report.pdf
26. Jere, M. (2013). *Police officers' and citizens' attitudes toward the provision of safety/security in local communities in Slovenia* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
27. Jevšek, A. in Meško, G. (2011). The Slovenian National Bureau of Investigation – An attempt to respond to contemporary unconventional forms of criminality. V G. Meško, A. Sotlar in J. Winterdyk (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – Social control of unconventional deviance: Conference proceedings* (str. 243–257). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
28. Jones, T. in Newburn, T. (1998). *Private security and public policing*. Oxford: Clarendon Press.
29. Kosmač, F. in Gorenak, V. (2005). Ocene in stališča vodij policijskih okolišev do policijskega dela v skupnosti. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Izzivi sodobnega varstvoslovja* (str. 125–135). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
30. Kurdija, S. in Vovk, T. (2006). *Raziskava o ocenah in stališčih slovenske javnosti o delu policije*. Ljubljana: Center za raziskovanje javnega mnenja.
31. Lobnikar, B. in Modic, M. (2018). Profesionalizacija slovenske policije. *Varstvoslovje*, 20(3), 286–308.
32. Lobnikar, B. in Pagon, M. (2004). The prevalence and the nature of police cynicism in Slovenia. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe. Dilemmas of contemporary criminal justice* (str. 103–111). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
33. Lobnikar, B. in Prisljan, K. (2017). Uspešnost policijskega dela v skupnosti: podobnosti in razlike v samoznani policiistov in oceni prebivalcev. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *3. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 55–66). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
34. Lobnikar, B., Prisljan, K. in Modic, M. (2016). Merjenje uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67(2), 89–110.
35. Lobnikar, B., Hozjan, U., Šuklje, T. in Banutai, E. (2013). Policing a multicultural community: A case study of the Roma community in northeastern Slovenia. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 38(2), 191–209.
36. Lobnikar, B., Pagon, M., Umek, P., Sotlar, A., Bučar-Ručman, A., Tominc, B. in Butinar, J. (2005). *Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji – raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
37. Lobnikar, B., Sotlar, A. in Meško, G. (2013). Razvoj policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 5–18.
38. Manning, P. K. (2012). Metaphors and modern policing. *Journal of Police Studies*, 4(25), 69–78.
39. Maver, D. (1986). *Zbiranje in ugotavljanje dejstev (O kaznivem dejanju in storilcu) kot kriminalistični spoznavni proces* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
40. Maver, D. (2009). Criminal investigation/criminalistics in Slovenia: Origins, development and trends. *Varstvoslovje*, 11(4), 493–519.
41. Mekinc, J. (2007). *Model etičnih stališč na ravneh strateškega in operativnega managementa v slovenski policiji* (Doktorska disertacija). Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.
42. Meško, G. (1997). *Strukturalna analiza stališč med policisti in nepolicisti* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
43. Meško, G. (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji: Raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
44. Meško, G. (2003). *Preprečevanje kriminalitete v urbanih okoljih: Priručnik za lokalno samoupravo: odzivanje na vsakodnevno nasilje v demokratični družbi*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK.
45. Meško, G. (2004a). Local safety councils in Slovenia: A story on attempts to make communities responsible for solving crime and safety problems. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe. Dilemmas of contemporary criminal justice* (str. 734–744). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
46. Meško, G. (2004b). Partnersko zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti – želje, ideali in ovire. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 55(3), 258–265.
47. Meško, G. (2006). Policing in a post-socialist country: Critical reflections. V *Understanding crime: Structural and developmental dimensions and their implications for policy* (Plenary address at the annual conference of the ESC). Tübingen: Institut für Kriminologie der Universität Tübingen.
48. Meško, G. (2007). The obstacles on the path to police professionalism in Slovenia: A review of research. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Policing in emerging democracies: Critical reflections* (str. 15–55). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
49. Meško, G. (2012). A reflection on selected fear of crime factors in Ljubljana, Slovenia. *Varstvoslovje*, 14(4), 422–434.
50. Meško, G. in Dobovšek, B. (ur.) (2007). *Policing in emerging democracies: Critical reflections*. Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
51. Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. Tyler (ur.), *Legitimacy and criminal justice: International perspectives* (str. 84–114). New York: Russell Sage Foundation.
52. Meško, G. in Lobnikar, B. (2005). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing*, 28(2), 353–373.
53. Meško, G. in Pirnat, U. (2017). Kriminaliteta in zaznavanje varnosti v urbanih soseskah. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *3. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v lokalnih skupnostih*

- Sloveniji (str. 35–43). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
54. Meško, G., Eman, K. in Flander, B. (ur.) (2016). *Oblast, legitimnost in družbeno nadzorstvo*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
 55. Meško, G., Reisig, M. D. in Tankebe, J. (2012). Postopkovna pravičnost, legitimnost policije in sodelovanje javnosti s pravosodnimi organi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(2), 112–122.
 56. Meško, G., Sotlar, A. in Winterdyk, J. (ur.) (2011). *Policing in Central and Eastern Europe – Social control of unconventional deviance: Conference proceedings*. Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
 57. Meško, G., Tominc, B. in Sotlar, A. (2013). Urban security management in the capitals of the former Yugoslav republics. *European Journal of Criminology*, 10(3), 284–296.
 58. Meško, G., Fallshore, M., Rep, M. in Huisman, A. (2007). Police efforts in the reduction of fear of crime in local communities: Big expectations and questionable effects. *Sociologija. Mintis ir veiksmas*, 2(20), 70–91.
 59. Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jere, M. in Tominc, B. (2012). *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni: Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
 60. Miklavčič, D. (2014). *Sorazmernost uporabe prikritih preiskovalnih ukrepov* (Doktorska disertacija). Nova Gorica: Evropska pravna fakulteta.
 61. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2014). *Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije – poročilo*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/JM_o_policiji_2013_internet.pdf
 62. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2016). *Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije 2016: poročilo*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na https://www.policija.si/images/stories/NovinarskoSredisce/SporocilaZaJavnost/2017/02_februar/06_jm_raziskava_o_delu_policije/POROCILO_Ocene_Prebivalcev_O_Delu_Policije_2016.pdf
 63. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija (2018). *Raziskovalna dejavnost v policiji*. Pridobljeno na https://www.policija.si/images/stories/GPUPA/Raziskovalna_dejavnost_v_policiji.pdf
 64. Modic, M. (2017). Vpliv zaznane prisotnosti policije v soseski na mnenje prebivalcev o policijskem delu. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 3. *nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 27–34). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
 65. Modic, M., Lobnikar, B. in Dvojmoč, M. (2014). Policijska dejavnost v Sloveniji: Analiza procesov transformacije, pluralizacije in privatizacije. *Varstvoslovje*, 16(3), 217–241.
 66. Musek Lešnik, K. (2002). *Osebnostne in delovne vrednote policistov v različnih nacionalnih in kulturnih okoljih* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Filozofska fakulteta.
 67. Nalla, K. M., Meško, G. in Modic, M. (2016). Assessing police-community relationships: Is there a gap in perceptions between police officers and residents?. *Policing and Society*, 28(3), 271–290.
 68. Nalla, M. K., Rydberg, J. in Meško, G. (2011). Organizational factors, environmental climate, and job satisfaction among police in Slovenia. *European Journal of Criminology*, 8(2), 144–156.
 69. Nalla, M. K., Meško, G., Lobnikar, B., Dobovšek, B., Pagon, M., Umek, P. et al. (2007). A comparison of officers' perceptions of police organisational climate in large, midsize, and small cities in Slovenia. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Policing in emerging democracies: Critical reflections* (str. 101–126). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
 70. Pagon, M. (ur.) (1996). *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing firsthand knowledge with experience from the West*. Ljubljana: College of Police and Security Studies.
 71. Pagon, M. (ur.) (1998). *Policing in Central and Eastern Europe: Organizational, managerial, and human resource aspects*. Ljubljana: College of Police and Security Studies.
 72. Pagon, M. (ur.) (2000). *Policing in Central and Eastern Europe. Ethics, integrity, and human rights*. Ljubljana: College of Police and Security Studies.
 73. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001a). V skupnost usmerjeno policijsko delo: primerjava med mnenji policistov in prebivalcev. *Varstvoslovje*, 3(3), 182–189.
 74. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001b). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: Ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s pravniki*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
 75. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2004). Police integrity in Slovenia. V C. B. Klockars, S. Kutnjak Ivković in M. R. Haberfeld (ur.), *The contours of police integrity* (str. 212–231). Thousand Oaks: Sage.
 76. Pavšič Mrevlje, T. (2013). *Simptomatika posttravmatskega stresa: osebnostno funkcioniranje in strategije spoprijemanja s problemskimi situacijami* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Filozofska fakulteta.
 77. Pečar, J. (1964). *Vloga svetov, pristojnih za notranje zadeve, pri preprečitvi kriminalitete zoper družbeno in zasebno premoženje v Sloveniji (1960–1962)* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
 78. Pečar, J. (1993). Policijski profesionalizem in specializacija. *Teorija in praksa*, 30(3–4), 311–324.
 79. Pečar, J. in Skalar, V. (1973). *Milicionarski odnos sa javnošču*. Beograd: Savezni sekretariat za unutrašnje poslove.
 80. Pirnat, U., Hacin, R. in Meško, G. (2018). Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), 4. *nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): konferenčni zbornik* (str. 7–43). Maribor: Univerzitetna založba Univerze.
 81. Potočnik, G. (2016). *Sodelovanje vojske in policije v sodobni državi: Primer Slovenije* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
 82. Potparič, D. (2014). *Oblikovanje nacionalnega modela kriminalističnoobveščevalne dejavnosti* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
 83. Pungartnik, P. (2016). *Vpliv kazni na spreminjanje stališč in ravnanj udeležencev cestnega prometa v Sloveniji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
 84. Radkovič, R. (2018). *Strokovni in interni nadzor nad izvajanjem policijskih pooblastil* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Evropska pravna fakulteta.
 85. Reisig, M. D., Tankebe, J. in Meško, G. (2012). Procedural justice, police legitimacy, and public cooperation with the police among young Slovene adults. *Varstvoslovje*, 14(2), 147–164.
 86. Reisig, M. D., Tankebe, J. in Meško, G. (2014). Compliance with the law in Slovenia: The role of procedural justice and police legitimacy. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 20(2), 259–276.

87. Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varno Slovenijo« (ReDRPPol). (2015). *Uradni list RS*, (75/15).
88. Skalar, V. (1976). *Izbor, usposabljanje in delovna uspešnost miličnikov kadetov*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo.
89. Slokan, S. (2015). *Učinki usposabljanja policistov s področja integritete: analiza zunanjih in notranjih dejavnikov* (Doktorska disertacija). Nova Gorica: Evropska pravna fakulteta.
90. Smolej, D. (2016). *Model za krepitev delovne zavzetosti zaposlenih v slovenski policiji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
91. Sotlar, A. (1998). Profesionalizacija zasebnega varovanja in detektivske dejavnosti v Sloveniji. V A. Anžič (ur.), *Zasebno varovanje in detektivska dejavnost: Novi izzivi* (str. 289–302). Ljubljana: Visoka policijsko-varnostne šola.
92. Sotlar, A. (2007). *Policija in zasebnovarnostna podjetja v procesu zagotavljanja notranje varnosti Republike Slovenije* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
93. Svet Evrope. (1992). *The European urban charter*. Strasbourg: Council of Europe.
94. Šelih, A. in Meško, G. (2011). Slovenian criminology – an overview. V G. Meško, A. Sotlar in J. Winterdyk (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – Social control of unconventional deviance: Conference proceedings* (str. 13–33). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
95. Šumi, R. (2013). *Vpliv integritete na uslužni stil vodenja v profitni in neprofitni organizaciji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
96. Van der Vijver, K. in Moor, L. G. (2012). Metaphors and modern policing. *Journal of Police Studies*, 4(25), 15–29.
97. Virjent, B. (2002). *Sociolingvistični dejavniki v policijskih postopkih z nemško govorečimi tujci* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
98. Vrtič, F. (2006). Razhajanje med oceno stanja in med pričakovanji ljudi do policije iz območja PU Maribor. V B. Lobnikar, (ur.), *Raznolikost zagotavljanja varnosti, VII. Dnevi varstvoslovja*, (str. 646–656). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
99. Vrtič, G. in Gorenak, V. (2008). Varnost v lokalni skupnosti – študija primera. *Lex Localis*, 6(1), 41–70.
100. Vodopivec, K. (1984). *Sistemska analiza kazenskega in predkazenskega postopka*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo.
101. Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol). (2013, 2014, 2015, 2016, 2017). *Uradni list RS*, (15/13, 11/14, 86/15, 77/16, 77/17).
102. Žaberl, M. (2007). *Normativna ureditev policijske uporabe prisilnih sredstev v Republiki Sloveniji* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Pravna fakulteta.

Policing in Slovenia – Analysis of the Development and Research of Policing

Branko Lobnikar, Ph.D., Associate Professor, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia.
E-mail: branko.lobnikar@fvv.uni-mb.si

Maja Modic, Ph.D., Assistant Professor, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia.
E-mail: maja.modic@fvv.uni-mb.si

Andrej Sotlar, Ph.D., Associate Professor, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia.
E-mail: andrej.sotlar@fvv.uni-mb.si

The purpose of this paper is to review previous research of police and policing in Slovenia. At the beginning of the paper, the authors draw attention to the changes that have occurred over the last two decades in terms of understanding the role of the police and policing in contemporary societies. The police have been increasingly attaining the status of a profession, while policing has been characterised as a knowledge-based activity. Therefore, the authors begin with defining police science as a research field of police and policing in contemporary society. This is followed by an analysis of the study of the police and policing from the perspective of reviewing prior literature on this subject. To this end, the authors analyse available sources in the Slovene language using two key words: „police“ and „policing“. In the final part of the paper, some research on the topic of policing in Slovenia is summarized. The paper concludes with a description of the importance of periodical publications for the development of research on policing (and police work) in Slovenia.

Keywords: police, research, Slovenia, professionalization, knowledge

UDC: 351.741(497.4)